

vrijdag

02.03.2012

20.00 Concertzaal

19.15 Inleiding door

Piet De Volder

Budapest Festival Orchestra

Bach & Bruckner

CONCERTGEBOUW BRUGGE

Budapest Festival Orchestra

eerste viool

Tamás Major
Violetta Eckhardt
Ágnes Bíró
Mária Gál-Tamási
Radu Hrib
Erika Illési
István Kádár
Ernö Kiss
Péter Kostyál
Eszter Lesták Bedő
Gyöngyvér Oláh
Gábor Sipos
Emese Gulyás
Csaba Czenke
Gábor Selmeczi
Zsuzsa Berentés

tweede viool

János Pilz
Györgyi Czirók
Tibor Gátay
Krisztina Haják
Levente Szabó
Zsolt Szeffcsik
Antónia Bobó
Noémi Molnár
Anikó Mózes
Zsuzsa Szlávik
Zsófia Lezsák
Gabriella Nagy
Erika Kovács
Bence Asztalos

altviool

Péter Bársony
Miklós Bányai
Judit Bende
Cecília Bodolai
Zoltán Fekete
Barna Juhász

Nikoletta Reinhardt
Nao Yamamoto
Ágnes Csoma
Csaba Gálfi
István Polónyi
László Bolyki

cello

Péter Szabó
Lajos Dvorák
Éva Eckhardt
György Kertész
Gabriella Liptai
Kousay Mahdi
György Markó
Rita Sovány
László Bánk
Orsolya Mód

contrabas

Zsolt Fejérvári
Károly Kaszás
Géza Lajhó
László Lévai
Attila Martos
Csaba Sipos
Csaba Magyar
László Pege

fluit

Gabriella Pivon
Anett Jó földi

hobo

Emmanuel Laville
Mikhail Zhuravlev
Alessandro Pique

klarinet

Ákos Ács
Rudolf Szitka

fagot

Dániel Tallián
Sándor Patkós

hoorn

Zoltán Szöke
András Szabó
Dávid Bereczky
Zsombor Nagy
Imre Kovács
János Keveházi
Gergely Molnár
András Balogh

cornoda tirarsi

Jean Francois Madeuf

trompet

Zsolt Czeglédi
Tamás Póti
Zoltán Tóth

trombone

Balázs Szakszon
Péter Bálint I.
Viktor Dániel Nagy

tuba

József Bazsinka

pauken

Roland Dénes

percussie

István Kurcsák
Gáspár Szenté

orgel & klavecimbel

Soma Dinyés

Uitvoerders en programma

Budapest Festival Orchestra: orkest

Iván Fischer: dirigent

Noémi Kiss: sopraan

Atala Schöck: mezzosopraan

Zoltán Megyesi: tenor

Peter Harvey: bas

Barnaby Palmer: assistent-dirigent

—

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Herr, gehe nicht ins Gericht mit deinem Knecht,
cantate, BWV105 (1723)

— pauze —

Anton Bruckner (1824-1896)

Symfonie nr. 7 in E, opus 107 (1881-83)

Met Nederlandse boventiteling.

Uw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen van Bloemblad.

Verering en verrukking

Op een van de mild-humoristische silhouetten van Otto Böhlér reikt Richard Wagner Anton Bruckner snuiftabak aan. Een waardige karakterkop en een kaarsrecht bovenlichaam

tegenover een gebogen, onderdanige en kale kobold met een haakneus. Een 19e-eeuwse cartoon die veel vertelt over Bruckners gevele aan Wagners adres, op het kruiperige af, en blijkt geeft van zijn extreme, blinde bewondering voor de meester van Bayreuth. Bewondering die niet zonder berekening was. Tijdens zijn werk aan *Symfonie nr. 7*, in februari 1883, vernam Bruckner dat zijn grote idool in Venetië overleden was. Het *Adagio* uit de symfonie, met de nobele klank van vier Wagner-tuba's, werd prompt een 'in memoriam Richard Wagner' of in Bruckners eigen bewoordingen 'een aandenken aan de zalige, vurig geliefde en onsterfelijke meester'. Verering en adoratie waren Anton Bruckner eigen. Behalve Wagner aanbad hij God, die hij in verschillende werken bedacht met de opdracht 'Ad majorem Dei gloriam' (te meerdere glorie van God). 'Dem Lieben Gott gewidmet' (aan de lieve God gewijd), de meer persoonlijke opdracht van Bruckners *Symfonie nr. 9*, kan het motto zijn van het concert met het Budapest Festival Orchestra onder leiding van maestro Iván Fischer. In dit concert staat naast Anton Bruckner een andere gelovige componist (en tevens model voor Bruckner) centraal: Johann Sebastian Bach. Een verrassend traject van barok naar romantiek met neobarokke trekjes.

Herr, gehe nicht ins Gericht mit deinem Knecht, BWV105

De verering en toewijding aan God is het onderwerp van J.S. Bachs cantate *Herr, gehe nicht ins Gericht mit deinem Knecht*, die stamt uit juli 1723 – het eerste jaar dat Bach werkzaam was als cantor en *director musicae* aan de Thomaskirche in Leipzig. Leipzig was de laatste etappe in Bachs rijkgevulde carrière, die ons een schat aan kerkmuziek overleverde. 'Jullie kunnen niet God dienen én de mammon' (Lucas 16:13), is een van de fundamentele gedachten van de cantate die, zoals andere lutherse cantates uit de 18e eeuw, het karakter heeft van een homilie of 'een preek op muziek'. De ingenieuze en theologisch doordachte bloemlezing van Bijbelse teksten die aan de partituur ten grondslag ligt, gaat niettemin uit van een ander beeld: dat van de schuldbewuste mens die beseft nooit geheel in het reine te komen met zijn zonden. 'Daag uw dienaar niet voor het gerecht, voor u is geen sterveling onschuldig', aldus Psalm 143:2. Dit Bijbelse citaat gaf de cantate zijn titel en daaruit zijn alle verdere bespiegelingen afgeleid. Aan de gelovige toehoorder wordt duidelijk gemaakt dat de zondige mens alleen op goddelijke genade kan rekenen, want zelf blijft hij nietig en onvolkomen.

Bachs cantate valt inzake expressie in twee helften uiteen, maar het stichtende woord is steeds de motor. Het drukkende besef van zondigheid beheerst de eerste helft met zijn plechtig-ernstige instrumentale inleiding en uitgewerkte openingskoor en met de pakkende sopraanaria 'Wir zittern und wanken'. Het recitatief voor de bas, 'Wohl, aber dem, der seinen Bürgen weiss', brengt een keerpunt. Hier verzekert de componist de gelovige dat Christus door zijn kruisdood de rekening voor de menselijke zondigheid

rechtstreeks vereffent met God de Vader. De muziek krijgt een positieve wending en bereidt voor op de dansante tenoraria 'Kann ich nur Jesum mir zum Freude machen', waarin de hoorn de strijkers en het continuo vervoegt. Met het slotkoraal, opgevat als een concertante dialoog tussen koor en strijkers, wordt de mens op het hart gedrukt dat het geloof onvoorwaardelijk redding brengt.

Anton Bruckners late doorbraak

Samen met de *Symfonie nr. 4* en het *Te Deum* is de *Symfonie nr. 7* een van Bruckners meest geliefde werken. Een symfonie, die in tegenstelling tot vele van zijn andere symfonieën, niet aan revisies werd onderworpen – tekenend voor Bruckners professionele onzekerheid – en die haar bekendheid mede dankt aan de film *Senso* van Luchino Visconti.

Bruckner bekwaamde zich gedurende zijn hele loopbaan in de monumentale symfonie: werken met een grootse architectuur en een verheven uitdrukking, weids, langzaam, en met terugkerende aanduidingen als *feierlich* (plechtig), *misterioso* (mysterieus) en *breit* (breed). Muziek die maestro Bernard Haitink, goed vertrouwd met het Bruckner-repertoire, treffend omschrijft als 'muziek van boven de boomgrens'.

De *Symfonie nr. 7* geldt als een dankbare inleiding tot Bruckners plechtige klankwereld door de prachtige melodische ingevingen en de naar bruckneriaanse maatstaven grote directheid en overzichtelijke vorm. Wellicht zijn het die kwaliteiten die aan de basis liggen van het onmiddellijke succes dat het werk genoot bij de première op 30 december 1884 door het Gewandhausorchester van Leipzig onder leiding van Arthur Nikisch. Toen Anton

Bruckner na de uitvoering kwam groeten, was het enthousiaste publiek stomverbaasd geen jonge snaak te zien maar een man van zestig! Na genadeloze kritieken bij vorige creaties en venijnige karikaturen van de man én de muziek beleefde de componist op hoge(re) leeftijd zijn doorbraak. *De Symfonie nr. 7* vestigde definitief de reputatie van Bruckner als een groot maar eigenzinnig symfonicus.

De Wagner-tuba's (hier twee tenor- en twee bastuba's) die het klankbeeld van het tweede deel van de *Symfonie nr. 7* bepalen, vinden we ook terug in de volgende twee symfonieën van de componist. Het instrument werd speciaal ontworpen voor *Der Ring des Nibelungen* waarvan Bruckner, op persoonlijke uitnodiging van Wagner, de première in Bayreuth bijwoonde in 1876. Aan de buitenkant lijkt de Wagner-tuba een kruising van de hoorn en de tuba. Toch is het instrument, bespeeld met een hoornmondstuk, bedoeld om de sonore afstand tussen de hoorns en de trombones in het orkest te overbruggen. Bruckner herinnerde zich wellicht een scène uit *Die Walküre* die een vergelijkbare plechtige, funeraire muziek met Wagner-tuba's heeft: de aankondiging van Siegmunds dood door Brünnhilde. Een andere echo van *Ring*-muziek zit in de betoverende aanhef van de symfonie met zijn breed opgezet, zangerig thema dat maar liefst 21 maten telt. Maar ondanks dit eerbetoon aan een meester die zich bij leven kleinerend uitliet over Bruckner ('de arme organist uit Wenen') blaakt deze symfonie van zelfbewustzijn en slagvaardigheid, en dat vertaalt zich in stralende en grandioze, mensoverstijgende apotheoses zoals alleen Bruckner die kon bedenken.

Piet De Volder

Biografieën

In 1983 beslisten dirigent Iván Fischer en pianist Zoltán Kocsis om een nieuw symfonisch orkest op te richten: het Budapest Festival Orchestra (HU). Niemand had toen kunnen raden dat dit het begin was van een van de meest succesvolle en opwindende muzikale avonturen in Hongarije en op de internationale podia. In het begin gaf het Budapest Festival Orchestra maximum vier tot vijf concerten per jaar. Maar nadat het in 1992 aangesteld werd als permanent orkest van Boedapest, kreeg het steeds meer de titel van 'de ware erfgenaam van de muzikale tradities van Hongarije en Centraal-Europa'. Tegenwoordig is het Budapest Festival Orchestra een welkome gast op vooraanstaande muziekfestivals en in de belangrijkste concertzalen. Ook de operaprojecten oogstten succes en het orkest besteedt ruime aandacht aan nieuwe muziek.

Iván Fischer (HU) studeerde aanvankelijk piano en viool en schakelde later over op cello en compositie. Vervolgens werkte hij gedurende twee seizoenen als assistent van Nikolaus Harnoncourt. De internationale carrière van Fischer ging van start toen hij op 25-jarige leeftijd in Londen de Rupert Foundation Conducting Competition won. In 1983 keerde hij terug naar Hongarije en richtte het Budapest Festival Orchestra op. Als gastdirigent wordt hij geregeld gevraagd door de Berliner Philharmoniker, Concertgebouworkest Amsterdam, New York Philharmonic, Cleveland Orchestra, London Symphony, Israel Philharmonic, Bayerischer Rundfunk Orchester, Westdeutscher Rundfunk Orchester, Orchestre National de France, Chamber Orchestra of Europe en Orchestra of the Age of Enlightenment. Als operadirigent werd Iván Fischer uitgenodigd door de opera's van Londen, Parijs, Zürich, Frankfurt, Boedapest, Wenen en Stockholm.

De sopraan Noémi Kiss (HU) begon haar zangopleiding aan het Liszt-conservatorium in Hongarije. Nadat ze een beurs won in 1994, trok ze naar de Londense Guildhall School of Music and Drama, waar ze lessen volgde bij Nancy Argenta en Emma Kirkby. Terwijl ze in Londen haar hart verloor aan de oude muziek, gaat ze ook graag engagementen aan met hedendaags repertoire. Haar stem is te horen op cd's met muziek van onder meer Bach, Carissimi en Hasse, en van recentere componisten als Viktor Ullmann en Ståle Kleiberg.

Monteverdi's *Orfeo* te Mantua, ter ere van het 400-jarige bestaan van de opera.

Atala Schöck (HU) behaalde eerst een diploma Duits aan de universiteit van Boedapest voordat ze een zangopleiding aanvatte in dezelfde stad. Sindsdien won ze een aantal wedstrijden en zong ze als mezzosopraan in verschillende producties. Ze was enkele jaren lid van het Hongaarse nationale theater, verscheen in operahuizen in heel Europa en zong op festivals als de Bayreuther Festspiele en de Budapest International Wagner Days, in het gezelschap van grote dirigenten zoals Pierre Boulez, Daniele Gatti en Helmuth Rilling.

Het oeuvre van tenor Zoltán Megyesi (HU) omvat vocale muziek van de barok tot en met de vroeg-romantische periode. Hij zong solistisch in werk van onder meer Schütz, Bach, Mozart en Rossini. Daarnaast is hij geregeld te gast in de Hongaarse staatsopera. Memorabele uitvoeringen waren Händels *Johannespassie* in de aanwezigheid van de Spaanse koning, alsook opera's van Haydn en Mozart onder de leiding van Ádám Fischer. In 2007 nam hij deel aan de uitvoering van

Na een studie in de letteren en een zangopleiding weet Peter Harvey (GB) zijn liefde voor talen met die voor muziek te combineren. Dit resulteerde in verschillende internationaal gerenommeerde prijzen. Met zijn opnames omspant Harvey acht eeuwen muziek, waarbij zijn aandacht vooral uitgaat naar de Duitse, Franse en Engelse barok. Hij won een Grammy Award voor zijn opname van Haydn's *Die Schöpfung*. Verder bracht hij ook Faurés en Durufles *Requiem* en recenter Schuberts *Winterreise* en was hij ook nog te horen met Ton Koopman en met de Boston Symphony Orchestra onder leiding van Bernard Haitink.

Bruckner als dirigent, schaduwbeeld door Otto Böhlér

Edo de Waart © Eva Vermandel

vr 16.03.12 / 20.00 / Concertzaal
**deFilharmonie & Edo de Waart / Debussy.
La mer**

Vanaf dit seizoen neemt niemand minder dan Edo de Waart de fakkel over van Jaap van Zweden als chef-dirigent van deFilharmonie. In *La mer* van Claude Debussy trekt het orkest alle registers open. Niet zozeer om het publiek te overweldigen met luide klankmassa's, maar wel om alle mogelijke tinten en schakeringen te laten klinken die Debussy in zijn sprookjesachtige partituur schilderde.

Masaaki Suzuki © Marco Borggreve

za 02.06.12 / 20.00 / Concertzaal
**Magnificat! / Bach Collegium Japan
& Masaaki Suzuki**

Hoog bezoek in het Concertgebouw! Masaaki Suzuki treedt met zijn Bach Collegium Japan en vijf uitgelezen solisten voor het voetlicht in enkele kroonjuwelen uit het oeuvre van Johann Sebastian Bach. Het *Magnificat* en de indringende cantates *Ich hatte viel Bekümmernis* en *Bekennen will ich seiner Namen* blijven onweerstaanbare iconen uit de barokperiode.

Concertgebouw Servies

Gezellig tafelen voor of na een voorstelling met een verrassing op vertoon van het concertticket. Alle info over de tien deelnemende horecazaken op www.concertgebouw.be/servies.

Interparking
1300 parkeerplaatsen 'eerste rang'

WWW.CONCERTGEBOUW.BE
+32 70 22 33 02 / IN&UIT 27 ZAND 34
BRUGGE

Provincie
West-Vlaanderen

BRUGGE

FLUXYS
MEDIA & CULTUUR

MUZE
MUSE

Grensoverschrijdend netwerk voor klassieke en hedendaags klassieke muziek

DeMorgen
een open poort naar meer

Knack

Klara

COBRA
be

FOCUS | WTV